

ISSN 2616-7174

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің

ХАБАРШЫСЫ

BULLETIN

of the L.N. Gumilyov
Eurasian National University

ВЕСТНИК

Евразийского национального
университета имени Л.Н. Гумилева

ЖУРНАЛИСТИКА сериясы

JOURNALISM Series

Серия **ЖУРНАЛИСТИКА**

№1 (122) / 2018

1995 жылдан бастап шығады

Founded in 1995

Издается с 1995 года

Жылына 4 рет шығады

Published 4 times a year

Выходит 4 раза в год

Астана, 2018

Astana, 2018

Бас редакторы **Қайрат Сак**

филология ғылымдарының кандидаты, профессор (Қазақстан)

Бас редактордың орынбасары **Аймұханбет Есдәулетов** *ф.ғ.канд., доцент (Қазақстан)*

Бас редактордың орынбасары **Гүлнар Кендірбай** *PhD (АҚШ)*

Редакция алқасы

Алдабергенов Қырықбай	Т. ғ. д., проф. (Қазақстан)
Асанов Қойлыбай	Ф. ғ. д., проф. (Қазақстан)
Әбдіманов Өмірхан	Ф. ғ. д., проф. (Қазақстан)
Әбішева Вера	Ф. ғ. д., проф. (Қазақстан)
Бейсенқұлов Аязби	Ф. ғ. к., доцент (Қазақстан)
Браун Михаил	PhD, проф. (АҚШ)
Дзялошинский Иосиф	Ф. ғ. д., проф. (Ресей)
Жақып Бауыржан	Ф. ғ. д., проф. (Қазақстан)
Жүсіпова Алматый	Ф. ғ. к., доцент (Қазақстан)
Ирназаров Кудрат	Т. ғ. д., проф. (Өзбекстан)
Корконосенко Сергей	С. ғ. д., проф. (Ресей)
Қара Әбдіуақап	Т. ғ. д., проф. (Түркия)
Қозыбаев Сағымбай	Т. ғ. д., проф. (Қазақстан)
Лебедева Татьяна	Ф. ғ. д., проф. (Франция)
Нұртазина Роза	С. ғ. д., проф. (Қазақстан)
Омашев Намазалы	Ф. ғ. д., проф. (Қазақстан)
Ризун Владимир	Ф. ғ. д. проф. (Украина)
Саид Агил бин Шех	PhD, проф. (Малайзия)
Саудбай Мадияр	PhD, проф. (Қазақстан)
Сердәлі Бекжігіт	Ф. ғ. к., доцент (Қазақстан)
Тахан Серік	Т. ғ. д., проф. (Қазақстан)
Тоқтағазин Мұратбек	Ф. ғ. к., доцент (Қазақстан)
Халилов Әбдіғани	PhD, проф. (Қырғызстан)
Ченгел Хулия	PhD, проф. (Түркия)
Шайхитдинова Светлана	Филос. ғ. д., проф. (Ресей)
Шалахметов Ғаділбек	Халықаралық Еуразиялық телевидение және радио академиясының академигі (Қазақстан)
Шестеркина Людмила	Ф. ғ. д., проф. (Ресей)
Шульцман Петр	өнертану ғ. к., доцент (Қазақстан)

Жауапты редактор, компьютерде беттеген: Илияс Құрманғалиев

Жауапты хатшы: Гүлжазира Ертасова

Редакцияның мекенжайы: 010008, Қазақстан, Астана қ., Қ.Сәтпаев к-сі, 2, 408 б.

Тел.: (7172) 709-500 (ішкі 31413) E-mail: vest_journalism@enu.kz

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің хабаршысы. ЖУРНАЛИСТИКА сериясы

Меншіктенуші: ҚР БжҒМ «Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті» ШЖҚ РМК.

ҚР Ақпарат және коммуникациялар министрлігінде 27. 03. 2018 ж. №16995-Ж тіркеу куәлігімен тіркелген.

Мерзімділігі: жылына 4 рет. Тиражы: 25 дана

Типографияның мекенжайы: 010008, Қазақстан, Астана қ., Қажымұқан к-сі, 13/1, тел.: (7172) 709-500 (ішкі 31413)

© Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті

Editor-in-Chief **Kairat Sak**
Candidate of Philology, Professor (Kazakhstan)

Deputy Editor-in-Chief **Aitmukhanbet Yesdauletov** *Candidate of Philology, Associate Professor (Kazakhstan)*
Deputy Editor-in-Chief **Gulnar Kendirbai** *PhD, Professor (USA)*

Editorial board

Aldabergenov Kyrykbai	Doctor of Historical Sciences, Prof. (Kazakhstan)
Asanov Koilybay	Doctor of Philology, Prof. (Kazakhstan)
Abdimanov Omirkhan	Doctor of Philology, Prof. (Kazakhstan)
Abisheva Vera	Doctor of Philology, Prof. (Kazakhstan)
Beisenkulov Ayazbi	Candidate of Philology, Assoc. Prof. (Kazakhstan)
Brown Michael	PhD, Prof. (USA)
Dzyaloshinski Iosif	Doctor of Philology, Prof. (Russia)
Jakyp Baurjan	Doctor of Philology, Prof. (Kazakhstan)
Zhussupova Almatay	Candidate of Philology, Assoc. Prof. (Kazakhstan)
Irnazarov Kudrat	Candidate of Philology, Assoc. Prof. (Uzbekistan)
Korkonosenko Sergei	Doctor of Political Sciences, Prof. (Russia)
Kara Abdulvahap	Doctor of Historical Sciences, Prof. (Turkey)
Kozybayev Sagymbai	Doctor of Historical Sciences, Prof. (Kazakhstan)
Lebedeva Tatiana	Doctor of Philology, Prof. (France)
Nurtazina Roza	Doctor of Political Sciences, Prof. (Kazakhstan)
Omashev Namazaly	Doctor of Philology, Prof. (Kazakhstan)
Rizun Volodymyr	Doctor of Philology, Prof. (Ukraine)
Syed Agil bin Shekh	PhD, Prof. (Malaysia)
Saubayev Madiyar	PhD, Prof. (Kazakhstan)
Bekzhigit Serdaly	Candidate of Philology, Assoc. Prof. (Kazakhstan)
Takhan Serik	Doctor of Historical Sciences, Prof. (Kazakhstan)
Toktagazin Muratbek	Candidate of Philology, Assoc. Prof. (Kazakhstan)
Khalilov Abdygani	PhD, Prof. (Kyrgyzstan)
Çengel Hülya	PhD, Prof. (Turkey)
Shaikhitdinova Svetlana	Doctor of philosophical, Prof. (Russia)
Shalakhmetov Ghadilbek	Academician of the International Eurasian Academy of TV and Radio (Kazakhstan)
Shesterkina Ludmila	Doctor of Philology, Prof. (Russia)
Shultsman Petr	Candidate of Art sciences, Assoc. Prof. (Russia)

Executive editor, computer layout: Ilyas Kurmangalyev
Executive Secretary: Guljazira Yertasova

Editorial address: 2, Satpayev str., off.408, Astana, Kazakhstan, 010008
Tel.: (7172) 709-500 (ext. 31413) E-mail: vest_journalism@enu.kz

Bulletin of the L.N. Gumilyov Eurasian National University. JOURNALISM Series

Owner: Republican State Enterprise in the capacity of economic conduct «L.N. Gumilyov Eurasian National University», Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan.

Registered by Ministry of Information and Communication of the Republic of Kazakhstan Registration certificate No 16995-Ж from 27.03. 2018.

Periodicity: 4 times a year Circulation: 25 copies

Address of printing house: 13/1, Kazhimukan str., Astana, Kazakhstan 010008; tel.: (7172) 709-500 (ext.31413)

© **L.N. Gumilyov Eurasian National University**

Главный редактор **Кайрат Сак**
кандидат филологических наук, профессор (Казахстан)

Зам. главного редактора **Айтмуханбет Есдаулетов** к.ф.н., доцент (Казахстан)
Зам. главного редактора **Гульнар Кендирбай** PhD (США)

Редакционная коллегия

Алдабергенов Кырыкбай	Д. ист. н., проф. (Казахстан)
Асанов Койлыбай	Д. ф. н., проф. (Казахстан)
Абдиманов Омирхан	Д. ф. н., проф. (Казахстан)
Абишева Вера	Д. ф. н., проф. (Казахстан)
Бейсенкулов Аязби	К. ф. н., доцент (Казахстан)
Браун Михаил	PhD, проф. (США)
Дзялошинский Иосиф	Д. ф. н., проф. (Россия)
Жакып Бауыржан	Д. ф. н., проф. (Казахстан)
Жусупова Алматай	К. ф. н., доцент (Казахстан)
Ирназаров Кудрат	Д. ист. н., проф. (Узбекистан)
Корконосенко Сергей	Д. полит. н., проф. (Россия)
Кара Абдиуакап	Д. ист. н., проф. (Турция)
Козыбаев Сагимбай	Д. ист. н., проф. (Казахстан)
Лебедева Татьяна	Д. ф. н., проф. (Франция)
Нуртазина Роза	Д. полит. н., проф. (Казахстан)
Омашев Намазалы	Д. ф. н., проф. (Казахстан)
Ризун Владимир	Д. ф. н., проф. (Украина)
Саид Агил бин Шех	PhD, проф. (Малайзия)
Саудбай Мадияр	PhD, проф. (Казахстан)
Сердали Бекжигит	К.ф.н., доцент (Казахстан)
Тахан Серик	Д. ист. н., проф. (Казахстан)
Токтагазин Муратбек	К. ф. н., доцент (Казахстан)
Халилов Абдигани	PhD, проф. (Киргизстан)
Ченгел Хулия	PhD, проф. (Турция)
Шайхитдинова Светлана	Д. филос. н., проф. (Россия)
Шалахметов Гадильбек	Академик Международной Евразийской академии телевидения и радио (Казахстан)
Шестеркина Людмила	Д. ф. н., проф. (Россия)
Шульцман Петр	К. н. иск., доцент (Казахстан)

Ответственный редактор, компьютерная верстка: Ильяс Курмангалиев
Ответственный секретарь: Гульжазира Ертасова

Адрес редакции: 010008, Казахстан, г. Астана, ул. К.Сатпаева, 2, каб. 408
Тел.: (7172) 709-500 (вн. 31413) E-mail: vest_journalism@enu.kz

Вестник Евразийского национального университета имени Л.Н. Гумилева. Серия ЖУРНАЛИСТИКА
Собственник: РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК
Зарегистрирован Министерством информации и коммуникаций РК под номером №16995-Ж от 27. 03. 2018 г.

Периодичность: 4 раза в год

Тираж: 25 экземпляров

Адрес типографии: 010008, Казахстан, г. Астана, ул. Кажымукана, 13/1, тел.: (7172) 709-500 (вн.31413)

© Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева

Мазмұны

ЖУРНАЛИСТИКА ТАРИХЫ

<i>Алдабергенов Қ.М.</i> Қазақ жеріндегі ашаршылық немесе «ұсақ-түйек қателіктер» мен «елеусіз кемшіліктер» зардаптары	8
<i>Садықов С.</i> Кеңес Одағы кезеңіндегі қазақ баспасөзінде ұлттық сәйкестендіру мәселелерін жариялау	15
<i>Сайлауқызы А., Сақ Қ.</i> Алаш публицистикасы және Қазақстандағы журналистика: жер мәселесін шешудің демократиялық жолдары	28

БАҚ ЖӘНЕ ҚОҒАМ

<i>Есенбекова Ұ.М.</i> Қоғам мен коммуникацияның интерактивті үлгісі және виртуалды саясат тұжырымы	36
<i>Жүсіпова А.</i> Кәсіпкерлік журналистика – журналистік білімнің векторы	42
<i>Сұлтанбаева Г.С., Ложникова О.П., Кумарова М.К.</i> Адам капиталы болашақта интеллектуалды инвестиция ретінде	49
<i>Шестеркина Л.П., Исмаилов А.Ю.</i> Жобалық оқыту – қазіргі заманғы журналистік білім беруді жаңғырту факторы ретінде	55

PR ТЕХНОЛОГИЯ

<i>Амангелдиева Г.С., Еркін Ж.Ж.</i> Public Relations әлеуметтік институт ретінде	63
---	----

ЖАҢА МЕДИА

<i>Сәуірбаева Ә.Ж.</i> Ақпараттық технологияларды зерттеудің методологиялық мәселелері	69
<i>Тоқтарбай Б.</i> Жаңа медиа: азаматтық журналистика және отандық БАҚ	74

Contents

HISTORY OF JOURNALISM

<i>Aldabergenov K.M.</i> Hunger in the Kazakh steppe or “Minor Mistakes” and “Power Shortcomings”	8
<i>Sadykov S.</i> Occurrences of the National Identification Issues in the Kazakhstan Press in the late-Soviet period	15
<i>Sailaukyzy A., Sak K.</i> Alash Journalism and Publicism in Kazakhstan: Democratic Ways to Solve the Land Problem	28

THE MEDIA AND SOCIETY

<i>Yessenbekova U.M.</i> Interactive Model of Community and Communication and the Virtual Policy Concept	36
<i>Zhussupova A.M.</i> Entrepreneurial Journalism as a Vector of Journalistic Education	42
<i>Sultanbayeva G.S., Lozhnikova O.P., Kumarova M.K.</i> Human Capital as an Intellectual Investment in the Future	49
<i>Shesterkina L.P., Ismailov A.Y.</i> Human Capital as an Intellectual Investment in the Future	55

TECHNOLOGIES PR

<i>Amangeldiyeva G.S., Erkin Zh.Zh.</i> Public Relations as a Social Institute	63
---	----

NEW MEDIA

<i>Sauyrbaeva A.ZH.</i> Methodological Issues of Information Technology Research	70
<i>Toktarbai B.</i> New Media: Civic Journalism and Domestic Media	74

Содержание

ИСТОРИЯ ЖУРНАЛИСТИКИ

<i>Алдабергенов К.</i> Голод в казахской степи или «незначительные ошибки» и «недочеты» власти	8
<i>Садыков С.</i> Освещение вопросов национальной идентификации в Казахстанской прессе позднесоветского периода	15
<i>Сайлаукызы А., Сак К.</i> Публицистика Алаша и журналистика в Казахстане: демократические пути решения земельной проблемы	28

СМИ И ОБЩЕСТВО

<i>Есенбекова У.М.</i> Интерактивная модель общества и коммуникации, концепция виртуальной политики	36
<i>Жусупова А.М.</i> Предпринимательская журналистика как вектор журналистского образования	42
<i>Султанбаева Г.С., Ложникова О.П., Кумарова М.К.</i> Человеческий капитал как интеллектуальная инвестиция в будущее	49
<i>Шестеркина Л.П., Исмаилов А.Ю.</i> Проектное обучение как фактор модернизации современного журналистского образования	55

ТЕХНОЛОГИИ PR

<i>Амангельдиева Г.С., Еркин Ж.Ж.</i> Public Relations как социальный институт	63
--	----

НОВЫЕ МЕДИА

<i>Саурбаева А.Ж.</i> Методологические вопросы исследования информационных технологий	69
<i>Токтарбай Б.</i> Новые медиа: гражданская журналистика и отечественные СМИ ...	74

A.Zh. Saurbayeva

L.N. Gumilyov Eurasian National University, Astana, Kazakhstan

Methodological Issues of Information Technology Research

Annotation. The article considers features of the system of mass communication and methodology of their research. Methods of research are interconnected with the path of development of information technologies and are innovative in relation to traditional means of mass communication.

It is proposed to consider the media system taking into account the specifics of mobile, interactive and corporate communication.

When researching information system technologies, it is necessary to take into account sufficiently communicative, political, social and psychological aspects of the content. This fact can be often observed in the writings of the Kazakh intellectuals. In the period of rapid development of the new media, it is necessary to master the diverse operational technology of journalism in collecting, preserving, processing information, as well as developing scientific approaches to the use of new technology and convergent journalism technology.

Key words: information system, information technology, new media, convergent journalism, media system.

References

- 1 Fomicheva I.D. Sotsiologiya SMI: úчеб. posobie dlia výzov [Sociology of Mass Media: Textbooks: manual for high schools Vol. 1]. (Aspekt Press, Moscow, 2007, 335 p.). [in Russian]
- 2 Shishina Yu. Psihodzizain XXI veka [Psychodesign of the XXI century], (Our contemporary, (8), 144 (1951). [in Russian]
- 3 Toffler A. Metamorfozy vlasti [Metamorphosis of power]. (AST, Moscow, 2001, 435 p.). [in Russian]

Автор туралы мәлімет:

Саурбаева А.Ж. - PhD докторант Евразийского национального университета имени Л.Н. Гумилева, Астана, Казакстан.

Sauyrbaeva A.ZH. - PhD doctoral student of L.N. Gumilyov National Universiti, Astana, Kazakhstan.

XFTAP 19.01.11

Б. Тоқтарбай

Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Астана, Қазақстан
(E-mail: beibit.togtarbai@mail.ru)

Жаңа медиа: азаматтық журналистика және отандық БАҚ

Аңдатпа. Автор мақалада журналистика саласына интернет арқылы енген жаңа атаулар мен оның артықшылығына тоқталады. Жаңа медиа ұғымына және азаматтық журналистика сияқты бүгінгі қоғамда белсенді қызмет етіп отырған топтардың қызметіне баға береді. Медиа саласындағы техникалық, технологиялық ілгерлеушіліктің артықшылығын атап өтеді. Шетелдік ғалымдар мен отандық зерттеушілердің ғылыми тұжырымдарын талдап, журналистика саласының жаңа атауына түсінік береді. Шетелдік зерттеушілердің және дәстүрлі БАҚ өкілдерінің пікірлерінен үзінділер келтіреді.

Сонымен қатар жаңа медианың отандық журналистикадағы көріністерінен мысалдар келтіреді. Азаматтық журналистика элементтерін пайдаланып отырған қазақстандық БАҚ-ты талдайды. Азаматтық және дәстүрлі медиа журналистерінің біріге жұмыс атқарып жатқан жобаларына тоқталады. Азаматтық журналистика өкілдерінің елімізде белсенді әрі қызу жұмыс істеп жатқандығын атап өтеді.

Түйін сөздер: жаңа медиа, азаматтық журналистика, блог, дәстүрлі медиа, интернет, БАҚ.

Жаңа медиа атауының пайда болуына көп уақыт бола қоймағанымен ол қазіргі қоғамның ажырамас бөлігіне айналды. Сонымен қатар бұл саланың күн сайын жаңарып, технологиялық мүмкіндігінің артып отырғандығы еріксіз көңіл аудартады. Жаңа технология мен жаңа медиа жетістіктері ғылымның барлық саласына жетіп үлгерді. Жаңа медиа игілігі интернет жүйесі арқылы қарқынды дамығандығын еске түсірсек, бұл тақырып әлемдік деңгейдегі өзекті мәселе екендігі сөзсіз. Сонымен қатар, жаңа медианың біздің өмірімізге дендеп енуімен дәстүрлі медианың (газет, журнал, телевидение т.б.) «ескі медиа» аталуы медиа нарықтағы технологиялық жаңарудың айқын куәсі деуге толық негіз бар.

Жаңа медиа нарыққа жаңа технологиялық жаңалық пен техникалық тың серпін ала келді. Сандық технологияның қарқынды дамуы адамзат қоғамына үлкен өзгеріс енгізді. Медиа нарық саласын техникалық тұрғыдан қайта түлетіп, БАҚ-тың ішкі және сыртқы мазмұнын жаңарды. Бір ескеретін мәселе: жаңа технология игілігі дәстүрлі медианы да айналып өтіп кетпегені белгілі. Сонымен қатар жаңа медиамен бірге біздің медиа нарыққа алуан түрлі ұғымдар енді. Әлеуметтік желі, блог, азаматтық журналистика, жаңа медиа деген атаулардың барлығы біздің қоғамға интернетпен бірге ере келді. Сондықтан да интернет – медиа нарық саласындағы ең бір айтулы белестердің бірі болып қала бермек.

Сонымен жаңа медиа дегеніміз не? Ол біздің санамыз бен салтымызға қандай жаңалық енгізді? Жаңа медиа жайлы зерттеулер жүргізген, осы сала бойынша шетелдік авторлардың еңбегін қазақшаға аударған, әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың оқытушысы Қ. Мысаева: «Интерактивтілік тұтынушының мазмұнға тікелей араласып, тіптен оның толық құқықты авторы болуға ұмтылуына байланысты. Дәстүрлі медида мазмұн азаматтардың дифференциаланбаған үлкен тобына арнап әлеуметтік институттардың көмегімен жасалып, мемлекетке немесе жеке тұлғаларға тиесілі арналар арқылы таратылса, қазір арналарға қолжетімді және мазмұнды интернет желісінің кез келген тұтынушысы барлығына бірдей және еркін тарата алады. Сондықтан интерактивтілік – бұл жаңа медианың ең маңызды сипаты және оның аясында мазмұнға кез келгеннің ықпал ету мүмкіндігі бар. Сонымен қоса, хабарламаны жасаған тұлға мен тұтынушы арасындағы шекара жоғалады», - дейді. [1, 27 б.].

Яғни, автордың айтып отырғанындай қазір ақпаратты жинауға, сақтауға, және оны өңдеп таратуға кез-келген азаматтың мүмкіндігі бар. Мұндай мүмкіндікті пайдаланып, *медиа нарықта өз бетімен белсенділік танытып, еңбек етіп жүрген тұлғалардың қызметін азаматтық журналистика* деп атайды. Жаңа медиа жайлы отандық автор: «Жаңа медиа қоғамда журналистиканың жаңа формасын туғызды. Ол құбылыс азаматтық журналистика, интернет журналистика деген атпен танымал. Сонымен қатар ол тікелей интернет пен жаңа технологиялық мүмкіндіктер мен сипатталады. Осы құбылыс жаңа медианың мүмкіндіктерін толық ашып бере алады», - дейді [2, 18 б.]. Екі автор да жаңа медиа арқылы отандық медиа саласына енген жаңалықты атап өтеді. Жаңа медианың бір тармағы, енді ене бастаған азаматтық журналистика жайлы «Wikipedia» мәліметіне: «Азаматтық журналистика БАҚ арқылы ақпарат тарату процесін үздіксіз қарқынды етуге көмектеседі. Журналистиканың бұқара ортасына жетіп, онымен тығыз жұмыс істеуіне мүмкіндік тудырады. Сонымен қатар азаматтардың өз проблемаларына көзқарасын анықтайтын, мәселені шешудің оңтайлы жолдарын бірігіп іздестіретін тиімді фактор», - дейді. [3, 51 б.].

Біз дереккөз ретінде пайдаланып отырған Wikipedia жүйесінің өзі – азаматтық журналистиканың нағыз жемісі. Себебі бұл ресурс азаматтардың бастамашылдығымен, белсенділігімен және олардың еңбек күшімен толықтырылып отыр. Бұл жердегі материалдар – тұтастай дерлік әртүрлі авторлар мен белсенділердің еңбектері. Ал, оның азаматтық журналистикаға қатыстылығын төмендегі мысалдардан айқын аңғара аласыз. «Уики» жаңалықтары алғашқы рет 2003-2005 жылдар аралығында құрылған болатын.

Оның тартымдылығы Уики (Wiki) технологиясын ертерек пайдалана білуінде болды. Уики – пайдаланушыларға Интернеттегі веб-беттерді жасауға және редакциялауға мүмкіндік беретін формат. Бұл интернет тұтынушылардың веб-редакциялаудан хабары болмаса да,

веб-беттерді өз бетімен «нақты» жаңалауға қатыса алатынын білдіреді. Уики форматы бірлесе жұмыс істеуге мүмкіндік береді және Wikinews негізін құраушылар бірлесе дамыту мүмкіндігін немесе журналистиканың қатысуын қарастырады. «*Wikinews – репортаж жазамын деген кез-келген адамға ашық ресурс. Есептілік ережеге сәйкес бірлесе жасалады және «жарияланымнан» кейін редакциялауға және түзетуге ашық болады.*» - делінген [4]. Жоғарыда атап өткеніміздей Уикипедиа электронды ресурсы әртүрлі белсенді авторлардың көмегімен толықтырылып отыр. Сонымен қатар ол материалды әрі қарай да түзетіп отыруға мүмкіндік жасалған. Ал төмендегі мысалдан уикипедиа жаңалықтарының азаматтық журналистика жемісі екендігін көруге болады.

«Лос-Анжелес таймс» газетінің Вашингтондағы бюросының жетекшісі Жак Нельсон: «Азаматтық журналистика дегеніміз – қоғамдағы күрделі мәселелерді шешуге қатардағы азаматтарды қатыстыруға әрекеттену», - деп тұжырымдайды [5]. Ал Миннесота штатындағы қоғамдық телевизияның атқарушы директоры Билл Ханлэйдің пайымынша азаматтық журналистика «белгілі мәселеге түсіністікпен қарап, оның шешімін табу жолдарын азаматтар мен журналистердің бірлесіп іздестіруі», - дейді [6]. Дәстүрлі БАҚ-тың өкілі Жак Нельсон мен қоғамдық телеарна жетекшісі Билл Ханлэйдің пікіріне сүйенер болсақ, журналистер мен азаматтардың бірігіп жұмыс істеп, белгілі бір нәтижеге жетуін **азаматтық журналистика** деп пайымдайды. Дәл осы жеке азаматтар мен дәстүрлі БАҚ-тың бірігіп өнім өндіруі жайлы бірнеше мысал келтіре кетейік. «Солтүстік Каролина штатының Гринсборо қаласында ғасырдан аса уақыт бойы шығып келе жатқан «Ньюс энд рекорд» газеті 2005 жылы «Қала алаңы» форумын ашып, тұрғындарға газет мақаласын әзірлеуге тікелей қатысуға мүмкіндік беретін жаңа модель енгізді» [7]. Бұл газет ұжымының қызметкерлері интернетте блогтар ашып, оқырмандарымен еркін сұхбатқа барған. Кейбір салада оқырмандар арасындағы мамандар пікірі мен ұсыныстарына басымдық беріп отырған. Сонымен қатар бұл тың тәсіл азаматтардың өзіндік көзқарасын еркін жеткізуіне мүмкіндік берген әрі аудиторияның белсенді араласуына қозғаушы қадам болған. Оқырмандардың хаттарымен жұмыс істеу, олардың пікірін баспасөзде жариялау біздің елде де болғанымен редакцияның ішкі жұмысын ашып көрсету, материал даярлаудың қыр-сырын оқырманмен бөлісу біздің редакцияларда дәстүрге енген жоқ.

Азаматтар мен дәстүрлі БАҚ өкілдерінің бірлесе жұмыс істеп, бірігіп өнім өндіруі жайлы тағы бір мысал келтірсек: Американдық газет шығарушы ірі корпорация Gannett 2006 жылы азаматтық журналистиканы интернетте пайдалану үшін құрылады. Олар *краудсорсинг тәсілін* қолданды. Яғни, редактор немесе журналистер өздеріне азаматтардан келіп түскен ақпараттарды интернет жүйесі арқылы қайта таратып отырған. Олар өз жобасын «Маған зерттеуге көмектесіңіз» деп атайды. Ең маңыздысы «Маған зерттеуге көмектесіңіз» жобасы жаңалықтарды жинауда ең үлкен жоба болды және журналистер зерттеуді азаматтармен бірлесе жүргізді [8]. Мұндай мысалдарға қарап отырсақ, шетелде азаматтық журналистика өкіліне дәстүрлі БАҚ белгілі мөлшерде мүмкіндік жасап отырған. Екі тарап та бірігіп жұмыс атқарып, қоғамдағы қордаланаған мәселенің түйінін тарқатуға белсене кіріседі.

Шетелдік кәсіби журналистердің пікірі мен олардағы дәстүрлі БАҚ-тың азаматтық журналистикаға қатысты мысалына жүгінсек, мұндай оқиғаларды отандық БАҚ төңірегінен табу да қиын емес. Демек азаматтық журналистика біздің елде де қанат жайып жатқандығы рас. Жоғарыдағы мамандар пікірі мен дәстүрлі БАҚ-тың мысалынан шығар қорытынды, азаматтық журналистика дегеніміз – қандай да бір өзекті мәселені журналистер мен азаматтардың бірлесе шешуі. Ол үшін дәстүрлі медиа азаматтарға белгілі деңгейде алаң мен уақыт береді. Нәтижесінде қоғамдағы күрделі істің түйінін тарқатуға мүмкіндік туады. Жана медианың Қазақстанда қалыптасуына үлес қосып жүрген мамандардың бірі – Мейрамхан Жәпек азаматтық журналистика жайлы былай деп пікір білдіреді: «... Сонымен, әуелде азаматтық журналистика дегенді біз журналистер мен оқырман, тыңдарман, көрермен көмегімен пайда болған туынды немесе журналистердің оқырманмен санасып, оларды толғандыратын мәселелердің мәнісін ашу деп түсіндік. Бүгінде азаматтық журналистикаға кез-келген адам дәстүрлі БАҚ-тан тәуелсіз өз үлесін қоса алады, әрі журналист үшін альтернативті ақпарат көзіне айналып жана

медиа механизмінің элементі қажетті бөлшегі ретінде қызмет атқара алатынын көріп отырмыз. Бұған, біріншіден, үздіксіз ақпарат толқыны мен жаңа технологиялардың дамуы себепкер болды.» - деп тұжырымдайды [9]. Автор кез-келген адам қоғамдағы өзекті мәселеге не өзін мазалаған сұраққа азаматтық журналистика арқылы үн қоса алатынығын атайды.

Сонымен азаматтық журналистиканың отандық БАҚ-тағы үлесі қандай?! Қарапайым халық үшін араласып кетуі қиындау телевидения саласынан мысалдар келтірейік. Күні бойы ақпарат тарататын «Хабар 24» телеарнасында «Блогерлер» деп аталатын шығарылым бар. «Блогерлер» толықтай дерлік қазақстандық блогшылар мен әлеуметтік желі белсенділерінің жазбасына шолу жасаудан тұрады. Бағдарлама жүргізушісі хабардың әр шығарылымы барысында ең өзекті болып, көбірек талқыланған тақырыптарға қатысты пікірлерді сұрыптап, ішіндегі құны маңыздысынан үзінділер келтіреді. Бұл бағдарламаға әлеуметтік желіде белсенді жұмыс істейтін кез-келген азаматтың пікірі шығуға толық негіз бар. Демек азаматтар өздерінің көкейінде жүрген маңызды мәселеге жаңа медиа көмегімен үн қатып отырғандығы рас. Дәл осындай форматтағы бағдарламалар «Астана», «Еуразия 1» арнасы қатарлы тағы бірнеше телеарналарда болды.

Жоғарыдағы «Блогерлер» сияқты бағдарламалар блогерлердің жазбалары негізінде жасалған болса, кейбір арналар видео материалдарына да назар аударды. 100 пайыз мемлекеттік тілде хабар тарататын «Қазақстан» ұлттық арнасы «Елден хабар» деген жаңа бағдарлама ашты. Бұл бағдарламаның электронды адресіне азаматтар өзінің әуесқойлығымен түсірген жеке видеосын жолдай алады. Мәселен орталықтан шалғайдағы ауыл халқының маңызды мәселесін осы бағдарлама арқылы билікке немесе күллі көрерменге көрсетуге толық мүмкіндік бар. Бұл бағдарламаға тіпті шетелде тұратын қандастарымыз да өз видеоларын жолдады. Мәселен Монғолияның Баян-Өлке өңірінде тұратын ағайындар «Елден хабарға» жіберген, әуесқойлар түсірген бейнежазбалары көрсетілді. Бұл жерде бір ескеретін мәселе бейнежазбалардың сапасы жайлы ештеңе айта алмаймыз. Себебі азаматтар қолында бар құралымен түсірген видеосын жолдауға ғана мүмкіндігі бар. Сондықтан тым сапасыз немесе көруге ыңғайсыз болмаса телеарна қызметкерлері түсіністікпен қарап отырған сынайлы. Мұндай қадамдар біздің елімізде батыс елдеріндегі әріптестерінен кеште болса қолға алынып жатыр. «Блогерлер» сияқты шығарылымдар азаматтардың қоғамдық мәселеге байланысты көзқарасы мен ой-толғанысын білдіреді. Жалпы қоғамдық пікірдің туындауына, неге мән беру керектігіне түрткі болады. Ал, «Елден хабар» сияқты бағдарламалар – жергілікті жердің өзекті мәселесін, қандай да бір болған оқиға немесе қуанышты хабарлар жайлы жалпақ жұртқа жеткізуге тамаша мүмкіндік. Бұл хабарға кейбір ел ішіндегі өнерпаздардың ән айтып, күй шерткен видео жолдаулары да қабылданады. Ел ішіндегі өнерпаздардың танылуына, кей жағдайда жоғалып бара жатқан қандай да бір өнердің қайта түлеуіне де көмегі тиюі мүмкін. «Елден хабар» азаматтар мен журналистердің бірігіп атқарып жатқын жобалардың алғашқыларының бірі.

Азаматтық журналистика игілігін қазіргі телеарналардағы күн сайын жаңалық таратушы ақпараттық ұжымдар да көріп отыр. Қазір көптеген телеарна тілшілері өз репортаждарына болған оқиға жайлы деректерді интернеттегі видеолардан үзінді ретінде көрсетуді әдетке айналдырды. Мәселен, жуықта ғана Астанада болған боранның салдарынан құлаған құрылыс кранын, үйлердің шатырының жерге ұшып түсуін немесе көшедегі адамдардың табиғатпен арпалысын түгелдей дерлік әуесқой азаматтар түсірген интернеттегі бейнежазбалардан алып көрсетеді. Табиғи апат, өрт, су тасқыны немесе телеарна тілшілері түсіріп үлгермеген оқиғаларды ақпарат таратушы арналар интернеттегі азаматтардың әлеуметтік парақтарынан алып, өз аудиториясына ұсынып отыр. Мұның барлығы – азаматтық журналистика мен дәстүрлі медианың бірігіп жұмыс атқарып жатқандығының мысалы.

Жаңа медиа мен заманауи журналистиканың түп төркіні интернетке байланысты болғандықтан отандық сайттар мен порталдарда да азаматтық журналистиканың өзіндік орны бар. Елімізде азаматтық журналистиканың қалыптасуына алғаш болып жағдай жасағандардың бірі – Казконтент жүйесі. Осы ірі ресурсқа қарасты «BAQ.kz» порталында блог жүргізуге арналған арнайы бөлім болды. Онда кәсіби журналистерден бастап, әуесқой блогерге дейінгі біраз азамат өздерінің жеке блогын жүргізді. Блогтағы тақырыптар да алуан түрлі. Блогерлердің жеке парақтарындағы жазбаларға оқырмандар пікірлер жазды, материалды бөлісті, бір сөзбен айтқанда оқырман мен блогер тығыз байланыста еңбек етті.

Азаматтық журналистика отандық мерзімді баспасөзде де өзіндік орынын алып отыр. Қазіргі газет-журналдардың көбісінің интернетте сайты бар. Ол жерде оқырмандардың кез-келген материалға пікір білдіруге, ұсыныс айтуға мүмкіндігі бар. Хаттармен жұмыс істеу сонау кеңес дәуірінен бері қарай жолға қойылған. Бірақ бір ескеретін мәселе бұл жерде редакциялық көзқарастың басым болатындығын жасыруға болмайды. 2010-2014 жылдары жарық көрген «Халық сөзі» республикалық газетінде «Халық мінбері» деп аталатын арнайы бет болды. Көптеген бағдарламалар тікелей эфирде шығады. Тікелей эфирге қосылған тыңдарман кез-келген мәселеге өзіндік пікірі мен көзқарасын білдіруге толық құқылы. «Орда FM», «Жұлдыз FM» сияқты заманауи радиоларда тікелей эфир уақытында ойын сауықтық бағдарламалар көптеп жүрілді. Сол бағдарламалардың аудиториясы көбінде әлеуметтік желі арқылы редакциямен байланысқа шығады. Олар ойын-сауық пен бағдарлама барысына Instagram (инстаграм), WhatsApp (ватцап) сияқты ең танымал әлеуметтік желілер арқылы қатысып, өзіндік үнін қосады. Мәселен «Жұлдыз FM» радиосындағы «Таңғы шоу» бағдарламасының тұрақты тыңдармандары бағдарламаның әрбір шығарылымына белсенді қатысып отырады. Ол бағдарлама кейде көңіл көтеретін ойын сауықтан құралса, енді бірде қоғамдағы әртүрлі мәселеге байланысты азаматтардың пікірін, көзқарасын тыңдайды. Тыңдармандардың көбісі радионың әлеуметтік желідегі парақшаларына жазылып, өздерінің пікірін айтып отырады. Демек, бұл арада жеке аудитория мен редакцияның тығыз байланысуына интернеттің көмегінің ерекше болып отырғандығын атап өткен жөн.

Жалпы алғанда, азаматтық журналистика қазақстандық БАҚ-тың бір бөлшегі секілді өмір сүріп жатыр. Бірақ ешкім де біздің елде азаматтық журналистика бар дегенге аса көп назар аудара қоймайды. Бір қызығы, дәл қазіргі қалыптасқан қоғам көзқарасы бойынша азаматтық журналистика, азаматтық қоғам деген атаулардың астарынан мемлекеттік жүйеге қарсы, оппозицияның лебін сезетіні өкінішті-ақ. Азаматтық журналистика – міндетті түрде атқарушы билікке қарсы жұмыс істейді деген үстірт көзқарас. Бұл – бар болғаны сіз бен біздің қоғамдағы мәселеге үн қосуымыз, оны БАҚ-тағы әртүрлі арналар арқылы қоғам талқысына салу. Әрі аудиторияның жаңа медианы игеріп, дәстүрлі журналистиканың толығына түсуіне қосылған үлесі деп пайымдауға болады. Өлбетте кез-келген азаматтан келген материал журналистика талабына толық жауап беруге міндетті емес. Әрі олай болу мүмкін де емес. Сондықтан дәстүрлі журналистика азаматтар ұсынған өнімнен өзіне қажетін алады және қоғамға ұсынады.

Әдебиеттер тізімі

- 1 Мысаева, Қ.Н. Жаңа медианың қалыптасуы мен дамуындағы шетелдік тәжірибелер / Қ.Н. Мысаева // ҚазҰУ хабаршысы. Журналистика сериясы. - 2016, -Т. 39. . №1(39). - Б. 61-65.
- 2 Білдебекова, Ә.Т. Азаматтық журналистика: Қалыптасуы мен дамуы / Ә.Т. Білдебекова // ҚазҰУ хабаршысы. Журналистика сериясы. - 2016, - Т. 40. №2 - 35-39 Б.
- 3 Азаматтық журналистика (Электрон. ресурсы) <https://kk.wikipedia.org/wiki/> (23.03. 2018 қаралды)
- 4 Джонес, Д. Сандық журналистика: оқулық / Жанет Джонес, Ли К. Салтер [ауд. Қ. Н. Мысаева]. ҚР білім және ғылым министрлігі. - Алматы: ҚР Жоғары оқу орындары қауымдастығы, 2014. - 266 б.
- 5 Азаматтық журналистика дегеніміз не? (Электрон. ресурсы) <http://articlekz.com/kk/article/16500> (17. 04. 2018 қаралды)
- 6 Еркімбаев, А. Жаңа медиа: монологтан диалогқа. / А. Еркімбаев - Алматы: Асыл кітап, 2012. - 417 б.

Б. Токтарбай

Евразийский национальный университет им.Л.Н.Гумилева, Астана, Казахстан

Новые медиа: гражданская журналистика и отечественные СМИ

Аннотация. Автор в статье рассказывает о новых названиях, заимствованных из Интернета, и их преимуществах. В статье предоставляется определение понятию новых медиа и оценивается деятельность активных групп на сегодняшний день, вовлеченных в гражданскую журналистику. Так же отмечен

технический и технологический прогресс в сфере медиа. Автор анализирует исследования зарубежных и отечественных ученых и дает определение новой сфере журналистики. Мнения зарубежных ученых и представителей традиционных СМИ прилагаются.

В статье предложены примеры опыта новых медиа в отечественной журналистике. Автор перечисляет элементы гражданской журналистики в казахстанских СМИ. Так же отмечены совместные проекты граждан и журналистов традиционных медиа. Можно понять, что представители гражданской журналистики активно работают у нас в стране.

Ключевые слова: новые медиа, гражданская журналистика, блог, традиционные медиа, Интернет, СМИ.

B. Toktarbai

L.N. Gumilyov Eurasian National University, Astana, Kazakhstan

New Media: Civic Journalism and Domestic Media

Abstract. The article focuses on the new names in the field of journalism and their advantages through the Internet. It assesses the activities of groups active in today's society, such as new media concepts and civic journalism. The article also notes the advantages of technical and technological advancement in the field of media. Scientific conclusions of foreign scientists and domestic researchers were analyzed and an insight into the new name of the journalism industry was given. Opinions from foreign researchers and traditional media outlets are included.

It also provides examples of new media content in domestic journalism. It studies the Kazakhstan mass media that uses elements of civil journalism. The article focuses on the projects where civilians and traditional media journalists work together, noting that civil society representatives actively work in the country.

Key words: new media, civic journalism, blogging, traditional media, Internet, mass media.

References

- 1 Mysayeva, K.N. Zhana medianin kaliptasui men damuindagi sheteldik tajiribeler [Foreign experience in the development and development of new media], KazUU khabarshisi [KazNU Bulletin. Series of journalism], (39), 61-65 (2016). [in Kazakh]
- 2 Bildebekova, A.T. Azamattik jurnalistika: kaliptasui men damui [Civic journalism: Formation and development], KazUU khabarshisi [KazNU Bulletin. Series of journalism], 40 (2), 35-39 (2016). [in Kazakh]
- 3 Azamattik jurnalistika [Cultural Journalism]. (Electron. resource) - URL, <https://kk.wikipedia.org/wiki/> (reviewed 23.03.2018) [in Kazakh]
- 4 Jones, D. Digital Journalist: Tutorial / Janet Jones, Lee K. Rack; [ext. K N. Mysaeva]. Education and Science of the Republic of Kazakhstan; Higher educational institution of RK. Association, Almaty, 2014. - p. 266. [in Kazakh]
- 5 Azamattik jurnalistika degenimiz ne? [What is Civic Journalism?] (Electron. resource) - URL, [Http: //articlekz.com/kk/article/16500](http://articlekz.com/kk/article/16500) (reviewed 17. 04. 2018) [in Russian]
- 6 Yerkinbai, A. Jana media: monologtan dialogka [New media: from a monologue to dialogue], (Asyl kitap, Almaty, 2012. 241 p.). [in Kazakh]

Автор туралы мәлімет:

Тоқтарбай Б. - Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Журналистика және саясаттану факультетінің докторанты, Астана, Қазақстан.

Toktarbai B. – L.N. Gumilyov Eurasian National University, PhD student of the Faculty of Journalism and Political Science, Astana, Kazakhstan.

**«Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің Хабаршысы.
Журналистика сериясы» журналында мақала жариялау ережесі**

1. **Журналдың мақсаты.** Қазақ баспасөзінің тарихы, журналистиканың теориялық және қолданбалы ғылымдары, қоғаммен қатынасы, көсемсөзі, баспасөз қызметі туралы мұқият тексеруден өткен материалдарды жариялау.

2. **Журналда мақала жариялаушы автор** мақаланың қол қойылған 1 баспа нұсқасын Ғылыми басылымдар бөліміне (редакцияға, мекенжайы: 010008, Қазақстан Республикасы, Астана қаласы, Қ. Сәтпаев көшесі, 2, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Бас ғимарат, 408 кабинет) және **vest_journalism@enu.kz** электрондық поштасына **Word** форматындағы нұсқасын жіберуі қажет. Мақала мәтінінің қағаз нұсқасы мен электронды нұсқалары бірдей болулары қажет.

Мақалалар қазақ, орыс, ағылшын тілдерінде қабылданады.

3. Автордың қолжазбаны редакцияға жіберуі мақаланы Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің Хабаршысына басуға келісімі мен шетел тіліне аударылып қайта басылуына келісімін білдіреді. Автор мақаланы редакцияға жіберу арқылы мәліметтің дұрыстығына, мақала көшірілмегендігіне (плагиаттың жоқтығына) және басқа да заңсыз көшірмелердің жоқтығына кепілдеме береді.

4. **Мақаланың көлемі:** 8 беттен кем болмауы (16 беттен аспауы) керек.

5. **Мақаланың құрылымы:** (қағаз беті - **A4**, кітап сұлбасында, барлық беттеу жолы – 20 мм. Шрифт: **Times New Roman** - нұсқасында, әріптің көлемі (кегль) - **14**);

6. **XFTAP** <http://grnti.ru/> - бірінші жолдың сол жақтауына жазылады;

Автор(лар)дың аты-жөні – жолдың ортасында, қою кіші әріппен жазылады;

Мекеменің толық атауы, қаласы, мемлекеті (егер авторлар әртүрлі мекемеде жұмыс жасайтын болса, онда әр автор мен жұмыс мекемесі қасына бірдей белгі қойылады);

Автор(лар)дың E-mail-ы – жақша ішінде, жол ортасында курсивпен жазылады;

Мақала атауы – жолдың ортасында, жартылай қою кіші әріппен жазылады;

Аңдатпа - 100-200 сөз; формуласыз, мақаланың атауын мейлінше қайталамауы және әдебиетке сілтемелер болмауы қажет; мақаланың құрылысын (**кіріспесі, мақаланың мақсат/ міндеттері, қарастырылған сұрақтың тарихы/ зерттеу әдістері, нәтижелері/ талқылаулары, қорытындысы**) сақтай отырып, мақаланың қысқаша мазмұны беріледі.

Түйін сөздер (6-8 сөз немесе сөз тіркесі) - Түйін сөздер мақала мазмұнын көрсетіп, мейлінше мақала атауы мен аннотациядағы сөздерді қайталамай, мақала мазмұнындағы жиі кездесетін сөздерді қолдану қажет. Сонымен қатар, ақпараттық-іздістіру жүйелерінде мақаланы жеңіл табуға мүмкіндік беретін ғылым салаларының терминдерін қолдану қажет.

Негізгі мәтін *мақаланың мақсат/ міндеттері, қарастырылған тақырыптың тарихы, зерттеу әдістері, нәтижелер/талқылау, қорытынды* бөлімдерін қамтуы қажет. Жоларалық интервал - 1, азат жол - 1,25см, беттеу жолағы – еніне сай жасалады.

Таблица, суреттер – аталғаннан кейін орналастырылады. Әр таблица, сурет қасында оның аталуы болу қажет. Сурет айқын әрі сканерден өтпеген болуы керек.

Мақаладағы **формулалар** тек мәтінде оларға сілтеме берілсе ғана нөмірленеді.

Жалпы қолданыста бар **аббревиатуралар** мен **қысқартулардан** басқалары алғаш қолданылса міндетті түрде түсініктеме берілуі қажет.

Қаржылай көмек туралы ақпарат бірінші бетте көрсетіледі.

Әдебиеттерге сілтеме. Мәтінде әдебиетке жасалған сілтеме тікжақшаға алынады. Әдебиет сілтемелері мәтіндегі қолданылуына қатысты нөмірленіп, қолданыс ретіне байланысты алғашқы сілтеме [1, 253 б.] арқылы, екінші сілтеме [2, 182 б.] арқылы т.с.с. жүргізіледі.

Әдебиеттер тізімінде кітаптың жалпы бет көлемі көрсетіледі.

Жарияланбаған еңбектерге сілтеме жасалмайды. Сонымен қатар, рецензиядан өткізілмейтін басылымдарға да сілтемелер жасалмайды (әдебиеттер тізіміндегі *транслит* пен *ағылшын аударманы беру* үлгісін buljourn.enu.kz сайтындағы рәсімдеу үлгісінен қараңыз).

Мақала соңындағы әдебиеттер тізімінен кейін библиографиялық мәліметтер қазақ және ағылшын тілінде (егер мақала орыс тілінде жазылса), орыс және ағылшын тілінде (егер мақала қазақ тілінде жазылса), орыс және қазақ тілінде (егер мақала ағылшын тілінде жазылған болса) беріледі.

Авторлар туралы мәлімет: автордың *аты-жөні, ғылыми атағы, қызметі, жұмыс орны, жұмыс орнының мекенжайы, телефоны, e-mail*-ы қазақ, орыс және ағылшын тілдерінде толтырылады.

6. Қолжазба мұқият тексерілген болуы қажет. Техникалық талаптарға сай келмеген қолжазбалар қайта өңдеуге қайтарылады. Қолжазбаның кейін қайтарылуы, оның журналда басуға жолданғанын білдірмейді.

7. Электронды корректурамен жұмыс. Редакцияға тіркелген мақала жабық (анонимді) тексеруге жіберіледі. Барлық рецензиялар авторға танысуына жіберіледі. Автор (рецензент мақаланы түзетуге ұсыныс берген жағдайда) үш күн аралығында қайта қарап, қолжазбаның түзетілген нұсқасын редакцияға қайта жолдауы керек. Мақаланың түзетілген нұсқасы мен автордың рецензентке жауабы редакцияға жіберіледі.

Рецензент **жарамсыз** деп таныған мақала қайтара қарастырылмайды.

8. Төлемақы. Басылымға рұқсат етілген мақала авторларына төлем жасау туралы ескертіледі. Төлем көлемі 2018 жылға ЕҰҰ қызметкерлері үшін 4500 теңге және басқа ұйым қызметкерлеріне 5500 теңге болып белгіленді.

Рекзивизиттер:

РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК
Столичный филиал АО «Цеснабанк»

КБЕ 16

БИН 010140003594

БИК TSES KZ KA

Счет в кодировке IBAN –

KZ 91998 ВТВ 0000003104

«За публикацию ФИО»

Provision on articles submitted to the journal “Bulletin of L.N. Gumilyov Eurasian National University. Journalism Series”

1. Publication of carefully selected original scientific works in the field of journalism, publication of materials devoted to the scientific issues of the direction of historical, theoretical and applied research of journalism, public relations, journalism, publishing.

2. An author who wishes to publish an article in a journal must submit the article in hard copy (printed version) in one copy, signed by the author to the scientific publication office (at the address: 010008, Republic of Kazakhstan, Astana, Satpayev St., 2. L.N. Gumilyov Eurasian National University, Main Building, room 408) and by e-mail **vest_journalism@enu.kz** in Word format. At the same time, the correspondence between Word-version and the hard copy must be strictly maintained.

Language of publications: Kazakh, Russian, English.

3. Submission of articles to the scientific publication office means the authors' consent to the right of the Publisher, L.N. Gumilyov Eurasian National University, to publish articles in the journal and the re-publication of it in any foreign language. Submitting the text of the work for publication in the journal, the author guarantees the correctness of all information about himself, the lack of plagiarism and other forms of improper borrowing in the article, the proper formulation of all borrowings of text, tables, diagrams, illustrations.

4. **The volume of the article** should not exceed 18 pages (from 6 pages).

5. **Structure of the article** (page – A4 format, portrait orientation, page margins on all sides - 20 mm. Font: type - Times New Roman, font size - 14)

GRNTI <http://grnti.ru/> - first line, left

Initials and Surname of the author (s) - center alignment, italics

Full name of the organization, city, country (if the authors work in different organizations, you need to put the same icon next to the name of the author and the corresponding organization) - center alignment, italics

Author's e-mail (s)- in brackets, italics

Article title - center alignment, bold

Abstract (100-200 words, it should not contain a formula, the article title should not repeat in the content, it should not contain bibliographic references, it should reflect the summary of the article, preserving the structure of the article - introduction, problem statement, goals, history, research methods, results /discussion, conclusion).

Key words (6-8 words/word combination. Keywords should reflect the main content of the article, use terms from the article, as well as terms that define the subject area and include other important concepts that make it easier and more convenient to find the article using the information retrieval system).

The main text of the article should contain an introduction, problem statement, goals, history, research methods, results / discussion, conclusion - line spacing - 1, indent of the «red line» -1.25 cm, alignment in width.

Tables, figures should be placed after the mention. Each illustration should be followed by an inscription. Figures should be clear, clean, not scanned.

In the article, only those formulas are numbered, to which the text has references.

All abbreviations, with the exception of those known to be generally known, must be deciphered when first used in the text.

Information on the financial support of the article is indicated on the first page in the form of a footnote.

References. In the text references are indicated in square brackets. References should be numbered strictly in the order of the mention in the text. The first reference in the text to the literature should have the number [1], the second - [2], etc. The reference to the book in the main text of the article should be accompanied by an indication of the pages used (for example, [1, 45 p.]). References to unpublished works are not allowed. Unreasonable references to unreviewed publications (examples of the description of the list of literature, descriptions of the list of literature in English, see in cite **buljorn.tnu.kz** in the sample of article design).

At the end of the article, after the list of references, it is necessary to indicate bibliographic data in Russian and English (if the article is in Kazakh), in Kazakh and English (if the article is in Russian) and in Russian and Kazakh languages (if the article is English language).

Information about authors: surname, name, patronymic, scientific degree, position, place of work, full work address, telephone, e-mail - in Kazakh, Russian and English.

6. The article must be carefully verified. Articles that do not meet technical requirements will be returned for revision. Returning for revision does not mean that the article has been accepted for publication.

7. Work with electronic proofreading. Articles received by the Department of Scientific Publications (editorial office) are sent to anonymous review. All reviews of the article are sent to the author. The authors must send the proof of the article within three days. Articles that receive a negative review for a second review are not accepted. Corrected versions of articles and the author's response to the reviewer are sent to the editorial office. Articles that have positive reviews are submitted to the editorial boards of the journal for discussion and approval for publication. Periodicity of the journal: 4 times a year.

8. Payment. Authors who have received a positive conclusion for publication should make payment on the following requisites (for ENU employees - 4,500 tenge, for outside organizations - 5,500 tenge):

Requisites:

РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК

Столичный филиал АО «Цеснабанк»

КБЕ 16

БИН 010140003594

БИК TSES KZ KA

Счет в кодировке IBAN –

KZ 91998 BTV 0000003104

«за публикацию ФИО»

Положение о рукописях, представляемых в журнал «Вестник Евразийского национального университета имени Л.Н.Гумилева. Серия: Журналистика»

1. **Цель журнала.** Публикация тщательно отобранных оригинальных научных работ в области журналистики, публикация материалов посвященных научным вопросам направлением исторических, теоретических и прикладных исследований журналистики, связи с общественностью, публицистики, издательского дела.

2. **Автору, желающему опубликовать статью в журнале** необходимо представить рукопись в твердой копии (распечатанном варианте) в одном экземпляре, подписанном автором в Отдел научных изданий (по адресу: 010008, Казахстан, г. Астана, ул. Сатпаева, 2, Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева, Учебно-административный корпус, каб. 408) и по e-mail vest_journalism@enu.kz. При этом должно быть строго выдержано соответствие между **Word**-файлом и твердой копией.

Язык публикаций: Казахский, русский, английский.

3. Отправление статей в редакцию означает согласие авторов на право Издателя, Евразийского национального университета имени Л.Н. Гумилева, издания статей в журнале и переиздания их на любом иностранном языке. Представляя текст работы для публикации в журнале, автор гарантирует правильность всех сведений о себе, отсутствие плагиата и других форм неправомерного заимствования в рукописи, надлежащее оформление всех заимствований текста, таблиц, схем, иллюстраций.

4. **Объем статьи** не должен превышать 16 страниц (от 8 страниц).

5. **Схема построения статьи** (страница – А4, книжная ориентация, поля со всех сторон – 20 мм. Шрифт: тип – Times New Roman, размер (кегель) - 14):

ГРНТИ <http://grnti.ru/> - первая строка, слева

Инициалы и Фамилию автора(ов) - выравнивание по центру, курсив

Полное наименование организации, город, страна (если авторы работают в разных организациях, необходимо поставить одинаковый значок около фамилии автора и соответствующей организации)

E-mail автора(ов) – в скобках курсив

Название статьи – выравнивание по центру полужирным шрифтом

Аннотация (100-200 слов; не должна содержать формулы, по содержанию повторять название статьи; не должна содержать библиографические ссылки; должна отражать краткое содержание статьи, сохраняя структуру статьи – введение, постановка задачи, цели, история, методы исследования, результаты/обсуждение, заключение/выводы).

Ключевые слова (6-8 слов/словосочетаний).

Ключевые слова должны отражать основное содержание статьи, использовать термины из текста статьи, а также термины, определяющие предметную область и включающие другие важные понятия, позволяющие облегчить и расширить возможности нахождения статьи средствами информационно-поисковой системы).

Основной текст статьи должен содержать введение, постановку задачи, цели, историю, методы исследования, результаты/обсуждение, заключение/выводы – межстрочный интервал – 1, отступ «красной строки» -1,25 см, выравнивание по ширине.

Таблицы, рисунки необходимо располагать после упоминания. С каждой иллюстрацией должна следовать надпись. Рисунки должны быть четкими, чистыми, несканированными. В статье нумеруются лишь те формулы, на которые по тексту есть ссылки.

Все аббревиатуры и сокращения, за исключением заведомо общеизвестных, должны быть расшифрованы при первом употреблении в тексте.

Сведения о финансовой поддержке работы указываются на первой странице в виде сноски.

Список литературы. В тексте ссылки обозначаются в квадратных скобках. Ссылки должны быть пронумерованы строго по порядку упоминания в тексте. Первая ссылка в тексте на литературу должна иметь номер [1, 153 с.], вторая [2, 185 с.] и т.д. Ссылка на книгу в основном тексте статьи должна сопровождаться указанием использованных страниц (например, [1, 45 с.]). Ссылки на неопубликованные работы не допускаются. Нежелательны ссылки на нецензурируемые издания (примеры описания списка литературы, описания списка литературы на английском языке смотрите на сайте buljorn.tnu.kz в образце оформления статьи).

В конце статьи, после списка литературы, необходимо указать библиографические данные на русском и английском языках (если статья оформлена на казахском языке), на казахском и английском языках (если статья оформлена на русском языке) и на русском и казахском языках (если статья оформлена на английском языке).

Сведения об авторах: фамилия, имя, отчество, научная степень, должность, место работы, полный служебный адрес, телефон, e-mail – на казахском, русском и английском языках.

6. Рукопись должна быть тщательно выверена. Рукописи, не соответствующие техническим требованиям, будут возвращены на доработку. Возвращение на доработку не означает, что рукопись принята к опубликованию.

7. Работа с электронной корректурой. Статьи, поступившие в Отдел научных изданий (редакция), отправляются на анонимное рецензирование. Все рецензии по статье отправляются автору. Авторам в течение трех дней необходимо отправить корректуру статьи. Статьи, получившие отрицательную рецензию к повторному рассмотрению не принимаются. Исправленные варианты статей и ответ автора рецензенту присылаются в редакцию. Статьи, имеющие положительные рецензии, представляются редколлегии журнала для обсуждения и утверждения для публикации.

Периодичность журнала: 4 раза в год.

8. Оплата. Авторам, получившим положительное заключение к опубликованию необходимо произвести оплату по следующим реквизитам (для сотрудников ЕНУ – 4500 тенге, для сторонних организаций – 5500 тенге):

Реквизиты:

РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК

Столичный филиал АО «Цеснабанк»

КБЕ 16

БИН 010140003594

БИК TSES KZ KA

Счет в кодировке IBAN –

KZ 91998 ВТВ 0000003104

«за публикацию ФИО»

Редактор: **Қайрат САҚ**
Жауапты хатшы: **Гүлжазира ЕРТАСОВА**
Дизайн: **Ілияс РЫСБЕКҰЛЫ**

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің
ХАБАРШЫСЫ. Журналистика сериясы.
-2018. - 1 (122). - Астана: ЕҰУ. 86-б.
Шартты б.т. - 10.7   Таралымы - 25 дана

Мәтін мазмұнына типография жауап бермейді.

Редакция мекенжайы: 010008, Қазақстан Республикасы,
Астана қаласы, Қ.Сәтпаев көшесі, 2.
Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті
Тел.: (87172) 709-500 (ішкі 31-413)

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің
баспасында басылды